

KORRALDUS

19.05.2026 nr DM-133510-14

Sõreste VI liivakarjääri keskkonnaloa nr KL-525625 andmine

1. OTSUS

Arvestades alljärgnevat, võttes aluseks maapõuseaduse § 48, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 41 lõike 1 punkti 4, haldusmenetluse seaduse § 53 lõike 2 punkti 3, § 61 lõike 1 ning tuginedes KASKA-LUIGA OÜ 24.09.2025 esitatud taotlusele nr T-KL/1030245-2, Kanepi Vallavolikogu 17.12.2025 otsusele nr 1-3/36, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. anda ettevõttele KASKA-LUIGA OÜ (registrikood 14233587) tähtajaline keskkonnaluba nr KL-525625 15 aastaks kehtivusega kuni 19.05.2041 aadressil Põlva maakond, Kanepi vald, Põlgaste küla, Telli karjäär (katastritunnus 28502:003:0080) Sõreste VI liivakarjääris maavara kaevandamiseks.

1.2. määrata keskkonnaloale nr KL-525625 kõrvaltingimused lähtuvalt käesoleva korralduse punktis 3.2. "Kõrvaltingimuste seadmine" toodust.

1.3. korraldus jõustub selle teatavaks tegemisest ettevõttele KASKA-LUIGA OÜ.

2. ASJAOLUD

2.1. Keskkonnaloa taotluse läbivaatamine

KASKA-LUIGA OÜ (registrikood 14233587; aadress Roosi tee 1, Põlgaste küla, Kanepi vald, Põlva maakond, Eesti) esitas 16.09.2025 Keskkonnaametile Sõreste VI liivakarjääri keskkonnaloa esmataotluse nr T-KL/1030245. Esmataotlus on registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS 16.09.2025 numbriga DM-133510-1, nõuetekohane taotlus 24.09.2025 numbriga DM-133510-3.

Kaevandada soovitakse Sõreste VI liivakarjääri mäeeraldisel ehitusliiva aktiivse tarbevaru ploki 9 aT ja täiteliiva aktiivse tarbevaru ploki 10 aT piires. Ettevõtte KASKA-LUIGA OÜ soovib maavara kasutada piirkonna teede ehitusel ja ehitustöödel, samuti enda ehitusobjektide varustamiseks puistematerjaliga. Varasemalt on taotletava mäeeraldisel piires asunud vana liivavõtukoht, mis on seni osaliselt korrastamata.

Mäeeraldis hõlmab ehitusliiva aktiivse tarbevaru ploki 9 aT, kus 31.03.2026 seisuga on ehitusliiva aktiivse tarbevaru maht 36 tuh m³ ja täiteliiva aktiivse tarbevaru ploki 10 aT mahus 304 tuh m³. Kogu varu jääb põhjaveetasemest kõrgemale. Maavara kaevandamise keskmiseks aastamääraks on 20 tuh m³.

Keskkonnaamet kontrollis ettevõtte esitatud taotlusmaterjalide vastavust maapõueseaduses (*MaaPS*), keskkonnaseadustiku üldosa seaduses (*KeÜS*), keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses (*KeHJS*), keskkonnaministri 23.10.2019 määruses nr 56 „Keskkonnanaloo taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnanaloo taotluse ja loa andmekoosseis“ sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks taotluse menetlemiseks.

Riigilõiv 1990 eurot on tasutud 16.09.2025 riigilõivuseaduse § 136² lg 1 p 4 ja lg 2 kohaselt (redaktsioon jõustus 01.09.2025).

Keskkonnanaloo taotlust kontrollis riigiasutus, kelle ülesanne on tagada riigi geoloogiaalane pädevus - Eesti Geoloogiateenistuse 07.10.2025 kiri nr 13-1/25-1588 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 08.10.2025 nr DM-133510-6).

Maastikuliselt paikneb Sõreste VI liivakarjäär Ugandi lavamaa mõhnal, kus maapinna absoluutsed kõrgused jäävad 108–122 m vahemikku. Aluspõhja moodustab Devoniladestu Kesk-Devoniladestiku Gauja kihistu (D2-3gj) liivakivi õhukeste aleuoliidi ja savi vahekihtidega.

Taotletava Sõreste VI liivakarjääri mäeeraldis ja teenindusmaa (asuvad samades piirides 3,19 hektaril) asuvad Põlva maakonnas, Kanepi vallas, Põlgaste külas taotlejale kuuluval Telli karjäär (katastritunnus 28502:003:0080; maa sihtotstarve on 100% mäetööstusmaa) valdavalt haritavaal maal. Taotletava teenindusmaa lõuna-edelaosal asub seletuskirja kohaselt vana, seni korrastamata, metsakasvanud liivavõtukoht. Ida ja lõuna poole jääb Telli-Põllu haritav maa, põhja poole Telli-Metsa metsamaa. Lääne poole jääb Väikekrossi ja Krossi maaüksuse maatulundusmaa. Lähim elamu Põlgaste keskus 14 maaüksusel jääb taotletavast mäeeraldisest ligikaudu 0,2 km edela poole. Põlgaste–Roosi kõrvalmaantee jääb taotletavast mäeeraldisest ligikaudu 0,5 km kaugusele lõuna poole. Maanteeni viib taotletava mäeeraldisel lõunapiiri lähedalt Telli-Põllu maaüksuselt algav kohalik kruusatee.

Liivalasund jääb põhjaveetasemest kõrgemale. Varasemad Sõreste liivamaardla geoloogilised uuringud on näidanud, et piirkonna põhjavee tase jääb ligikaudu 90 m abs kõrgusele, taotletava liivakarjääri lamam aga 102 m abs kõrgusele.

Taotletava Sõreste VI liivakarjääri mäeeraldis hõlmab ehitusliiva aktiivse tarbevaru plokki 9 aT, kus ehitusliiva aktiivse tarbevaru maht on seisuga 31.03.2026 pindalal 1,04 ha 36 tuh m³ ning täiteliiva aktiivse tarbevaru plokki 10 aT 3,19 hektaril mahus 304 tuh m³. Taotluse seletuskirja kohaselt jääb maakasutuse õiguse puudumise tõttu täiteliiva kümnendast plokist mäeeraldisest välja 0,02 ha mahus ehk 2 tuh m³. Kogu varu jääb põhjaveetasemest kõrgemale. Seletuskirja kohaselt jääb ehitusliiva aktiivse tarbevaru 9. plokist mäeeraldisel nõlvatervikusse 5 tuh m³ ja täiteliiva aktiivse tarbevaru 10. plokist mäeeraldisel nõlvatervikusse 101 tuh m³. Seega on kaevandatava ehitusliiva maht 31 tuh m³ ja kaevandatava täiteliiva maht 203 tuh m³. Kattekihi maht mäeeraldisel alal on 53 tuh m³, sh mulla maht 14 tuh m³.

Mäetehnilised tingimused Sõreste VI liivakarjääris asuva liiva kaevandamiseks ei ole keerulised. Kogu varu asub põhjaveetasemest kõrgemal, seletuskirja kohaselt saab kaevandamist

alustada vana liivavõtukoha nõlvast, seda eelnevalt puhastades. Karjäärist materjali väljaveoks Põlgaste–Roosi kõrvalmaanteele saab kasutada kohalikku kruusateed, mis algab mäeeraldisel lõunapiiri lähedalt Telli-Põllu maaüksuselt.

Arvestades geoloogilisi, keskkonnakaitselisi ja mäetehnilisi tingimusi, peab võimalikul kaevandamisel järgima alljärgnevat tehnoloogilist skeemi. Lähtuvalt prognoositavast kaevandamise mahust kooritakse katend. Katend (muld ja moreenpinnas) ladustatakse eraldi puistangutesse ajutiselt mäeeraldisel teenindusmaale. Katendi koorimine etappide kaupa välistab selle pikaajalise säilitamise puistangutes. Katend vallitatakse kuni 3 m kõrgustesse aunadesse mäeeraldisel teenindusmaa piirile. Katendivallide asukohad ja parameetrid määratakse kaevandamisprojekti.

Ladustatud katend on võrdsustatav saastumata pinnasega, sest kaevealal ei ole olnud tööstust ega tuvastatud jääkreostust. Ladustatud katendist saab mäeeraldisel teenindusmaa piirile kujundada tõhusa müra- ja õhusaaste tõkke. Vastav mäetööde korraldamine võimaldab seletuskirja kohaselt kaevandamisega samaaegselt alustada ammendatud alade korrastamistööd.

Sõreste VI liivakarjäär korrastatakse metsamaaks. Mäetööde arenedes kasutatakse kooritud katendit (mulda, moreenpinnast) kaevandatud ala korrastamiseks. Nõlvad tasandatakse pinnase püsinurgast tuleneva nõlvusega, liivpinnase puhul põhjaveetasemest kõrgemal kaldega 1:2. Kui kogu katend ei osutu korrastamisel vajalikuks, siis katend võõrandatakse. Seega on välistatud kattepinnase muutumine jäätmeteks jäätmeseaduse mõistes. Vajalik katendi kogus karjääri ala korrastamiseks selgub korrastamisprojekti koostamise käigus.

Enne kaevetööde alustamist koostatakse kaevandamisprojekt, milles määratakse täpsem kaevandamise tehnoloogia ja mäetööde ajaline ning ruumiline areng. Katendi ladustamine mäeeraldisel teenindusmaale ei nõua suletud jäätmeoidla järelehooldust ega järelevalvet, õhu või vee kaudu eralduvate saasteainete teke ja levik on välistatud.

Maavara kaevandatakse mitme kaeveastmega. Ekskavaatoriga kaevandamisel ja laadimisel seisab ekskavaator astangu peal ning frontaallaaduriga kaevandamisel ja laadimisel liigub laadur astangu all, mõlemal juhul ammutatakse kaevist alt üles. Pöördkoppekskavaator laadib liiva kaeve-eest või puistangutest kalluritele. Väljavedu karjäärist toimub autotranspordiga.

Taotletaval mäeeraldisel looduskaitsealal objektid looduskaitseaduse (*LKS*) § 4 tähenduses puuduvad. Mäeeraldisel teenindusmaal ega selle 250 m laiusel puhvril ei asu Natura 2000 linnu- ega loodusalasid, looduskaitsealasid ega kaitstavaid looduse üksikobjekte. Samuti ei jää mäeeraldisel puhvrile kaitsealuste taime- ega loomaliikide leiukohti. Lähim Natura 2000 ala on ca 0,7 km kaugusel asuv Natura elupaik (EELIS kood 58684) aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), ca 0,9 km kaugusel asuv Ihamaru-Tilleoru loodusala (EELIS kood RAH0000206). Lisaks asub mäeeraldisest ca 0,87 km ja ca 1,2 km kaugusel Natura elupaigad (EELIS kood 16080; EELIS kood 35081) lamminiidud (6450).

Sõreste VI liivakarjääri mäeeraldisest kirdes ca 230 m kaugusel Sõreste IV liivakarjääri mäeeraldisel asub muinasaegne kalmekoht, kääbastik. Kääpamäed (EELIS ID 1485431943) on hävinud, objektist pole maastikul jälgi säilinud. Sõreste IV liivakarjääri mäeeraldisel asub ka vana geodeetiline Kääpamäe triangulatsioonitorn (EELIS ID- 206931943), mis on osaliselt

lagunenud puittorn. Sõreste VI liivakarjääri mäeeraldisest loodes asub arheoloogiamälestis kivikalme "Juudalinn" (registrinumbr 10981) ja kaks kääbast (registrinumbrid 10983 ja 10982). Mõju sellele objektile ei ole piisava vahemaa tõttu eeldada, nende vahele jääb inimõjuga objekt Kanepi-Leevaku tee (ETAK ID 4653706).

Mäeeraldisest kaugemale kui 700 m jäävad ajaloolised Ahja jõel asunud vesiveskid. Lähim kultuurpärandi objekt on Maa- ja Ruumiameti kaardirakenduse alusel teenindusmaast ca 600 m kaugusel asuv Põlgaste vallamaja.

Lähimaks vooluveekoguks on Sõreste VI liivakarjääri teenindusmaast ligikaudu 670 m kaugusele põhja- ja läänesuunda jääv Ahja jõgi (VEE1047200).

Mäeeraldisest ca 400 m kagu suunas asub Tõlli soo, kus asuvad kraavid (ETAK ID 7021520, ETAK ID 7021920, ETAK ID 2373646, ETAK ID 7022106, ETAK ID 7021409, ETAK ID 7021472, ETAK ID 7021269).

Mäeeraldisele kõige lähemal asuvad puurkaevud on ca 450 m kaugusel Tõlli tn 2 kinnistul (katastritunnus 28501:001:0497) asuv PRK0011283, ca 500 m kaugusel Vana-Jaani kinnistul (katastritunnus 28401:001:0846) asuv PRK0063662, ca 850 m kaugusel Mäe kinnistul (katastritunnus 28502:003:0120) asuv PRK0068932 ja ca 880 m kaugusel Rooski tee 30 kinnistul (katastritunnus 28502:003:0064) asuv PRK0011114.

Eeldatavasti asuvad lähimad salvkaevud lõuna ja lääne suunal Põlgaste külas asuvatel katastriüksustel. Mäeeraldisele lähim elamu asub ca 200 m kaugusel Põlgaste keskus 14 (katastritunnus 28502:003:0136) kinnistul.

2.2. Keskkonnaloa taotluse ja otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

Loa andja edastas esmase taotluse 16.09.2025 keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu koheselt pärast selle saamist teadmiseks ja soovi korral arvamuse avaldamiseks Kanepi Vallavalitsusele (edaspidi kohalik omavalitsus; KeÜS § 43 lg 1 ja 2).

KeÜS § 47 lõike 2 kohaselt avaldatakse keskkonnaloa taotluse menetlusse võtmise kohta teade väljaandes Ametlikud Teadaanded ja kohalikus või maakondlikus ajalehes. Teate võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi.

Keskkonnaamet jättis keskkonnaloa taotluse menetlusse võtmise teate avalikustamata kohalikus või maakondlikus ajalehes, kuna kavandatud tegevus on väikese mõjuga ja sellega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on väike ning kavandatud tegevuse vastu puudub piisav avalik huvi.

Keskkonnaloa taotlus on 05.11.2025 avalikustatud ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Keskkonnaamet teavitas 05.11.2025 kirjaga nr DM-133510-7 keskkonnaloa taotluse esitamisest ja avatud menetluse algatamisest KeÜS § 46 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud isikuid. Taotluse menetlusse võtmise teade ning taotlus edastati 05.11.2025 kirjaga nr DM-133510-8 Kanepi Vallavalitsusele.

Kuni loa andmise või sellest keeldumise otsuse tegemiseni on igalühel õigus esitada taotluse kohta ettepanekuid ja vastuväiteid. Avalikustamise käigus ettepanekuid ega vastuväiteid ei laekunud.

KeÜS § 47 lõige 6 sätestab, et kui sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotluse menetlusse võtmise teates ei avaldatud keskkonnanaloa taotluse ja selle kohta antava haldusakti eelnõu väljapaneku aega ja kohta või seisukoha ning küsimuste esitamise tähtaega ja adressaati, avaldatakse nende andmetega teade vastavalt käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 2¹ sätestatud nõuetele viivitamata pärast haldusakti eelnõu valmimist. KeÜS § 47 lõige 2 sätestab, et teate võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi.

Keskkonnaamet jättis keskkonnanaloa muutmise taotluse kohta antava haldusakti eelnõu teate kohalikus või maakondlikus ajalehes avalikustamata, kuna kavandatav tegevus on väikese mõjuga ja sellega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on väike ning antud tegevuse vastu puudub piisav avalik huvi.

KeÜS § 47 lõike 2, haldusmenetluse seaduse (*HMS*) § 48 ja § 49 lõigete 1 ja 2 alusel pani Keskkonnaamet 04.05.2026 haldusakti eelnõu koos seletuskirja ja taotlusele lisatud ning menetluse käigus haldusorganile esitatud või tema poolt koostatud muude asjasse puutuvate oluliste dokumentidega avalikkusele tutvumiseks välja ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded, määrates ettepanekute ja vastuväidete esitamise võimaluse teates märgitud tähtaja jooksul. Lisaks teavitati asjast huvitatud isikuid 04.05.2026 kirjaga nr DM-133510-13.

Eelnõu avalikustamise käigus ettepanekuid ega vastuväiteid ei laekunud.

Vastavalt HMS § 40 lõikele 1 peab loa andja andma enne haldusakti väljastamist menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited. Keskkonnaamet küsis ettevõttelt KASKA-LUIGA OÜ 04.05.2026 kirjaga nr DM-133510-13 arvamust või vastuväiteid keskkonnanaloa andmise otsuse ja loa eelnõule kahe nädala jooksul kirja saatmisest, hiljemalt kuupäevaks 18.05.2026.

KASKA-LUIGA OÜ määratud tähtaja jooksul arvamust vastuväiteid ei esitanud ega pikendanud arvamuse avaldamise tähtaega.

2.3. Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

KeHJS § 3 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. KeHJS § 11 lõigete 3 ja 4 kohaselt on keskkonnamõju hindamine (*KMH*) kohustuslik KeHJS § 6 lõike 1 tegevuste korral, KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud tegevuste korral tuleb kaaluda KMH algatamist või algatamata jätmist, lisades otsusele KeHJS § 6 lõike 3 kohase eelhindamise tulemused. KeHJS § 6 lõike 1 kohaselt ei kuulu ettevõtte poolt taotletav tegevus olulise keskkonnamõjuga tegevuste loetelusse. Kavandatav tegevus kuulub KeHJS § 6 lõike 2 punktis 2 nimetatud tegevusvaldkonda, mille täpsustatud loetelu on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005. a määruses nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” (*KMH määrus*).

KMH määruse § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 4 kohaselt peab otsustaja andma eelhindangu selle kohta, kas pealmaakaevandamine kuni 25 hektari suurusel alal on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevus või mitte ning otsustama KMH algatamise või algatamata jätmise üle.

Keskkonnaamet on andnud eelhindangu (KOTKAS 11.02.2026 kirjaga nr DM-133510-10), milles leiab, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, mistõttu KMH algatamine ei ole vajalik järgmistel põhjustel:

- kavandatav tegevuskoht ei asu kaitstaval loodusobjektidel ega Natura 2000 võrgustiku alal ning kavandatava kaevandamisega ei mõjutata ebasoodsalt kaitstavaid loodusobjekte ega Natura 2000 võrgustiku alasid;
- eelhindamise tulemusena selgus, et leevendusmeetmete kasutamisel eeldatavalt ei ületata kaevandamisel piirmäärasid müra ja õhusaaste osas;
- eelhindamise tulemusena selgus, et kaevandamine ei mõjuta väljakujunenud põhjaveerežiimi, kuna kaevandamine toimub olemasolevat veerežiimi muutmata ja reostuse teket tuleb hoolega vältida;
- mäeeraldisel maastik kaevandamistööde käigus hävib, kuid see on kvalitatiivselt hiljem osaliselt taastatav maa-ala korrastamisega

Keskkonnaamet jättis 27.03.2026 kirjaga nr DM-133510-12 „Sõreste VI liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise“ algatamata KMH Sõreste VI liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele. Kavandatavale tegevusele määrati keskkonnameetmed ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või leevendamiseks (vt p 3.3.3).

3. KAALUTLUSED

3.1. Kaalutlused keskkonnaloa andmisel

Taotluse lahendamisel ei ole loa andja seotud taotleja õiguslike seisukohtadega, vaid taotluse eesmärgiga - sellega, milliseks tegevuseks taotleja luba soovib. Tegevuse õiguslik kvalifitseerimine haldusmenetluses on loa andja ülesanne (Riigikohtu lahend 3-3-1-74-14, p 13).

Keskkonnaluba antakse tähtajaliselt, kuna kaevandamisluba antakse kuni 30 aastaks välja arvatud liiva, kruusa, järvelubja, järve- ja meremuda kaevandamiseks, kus luba antakse kuni 15-ks aastaks (MaaPS § 60 lg 1 ja 2).

3.1.1. Maavara kaevandamine

Ettevõttel on luba (seaduses ka kui *kaevandamisluba*) vaja maapõuest kaevandamiseks (MaaPS § 42 lg 1). MaaPS § 1 lõike 3 kohaselt kohaldatakse kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele HMS avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS erisusi. MaaPS § 1 lõike 4 järgi kohaldatakse maavara kaevandamise keskkonnaloa andmise ja muutmise menetlusele KeÜS 5. peatükki, arvestades MaaPS-i erisusi.

MaaPS § 49 lõike 1 kohaselt esitab taotleja kaevandamise keskkonnaloa saamiseks loa andjale taotluse.

MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamise keskkonnaloa Keskkonnaamet.

MaaPS § 49 lõike 6 kohaselt saadab keskkonnaloa andja kaevandamise keskkonnaloa taotluse arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Kooskõlas MaaPS § 49 lõikega 6 edastas Keskkonnaamet Sõreste VI liivakarjääri keskkonnaloa taotluse 05.11.2025 kirjaga nr DM-133510-8 Kanepi Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks tähtajaga 05.01.2026. Kanepi Vallavolikogu on nõustunud karjääri loa muutmise taotlusega 17.12.2025 otsusega nr 1-3/36 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 22.12.2025 nr DM-133510-9) tingimuslikult (vt p 3.2.1).

MaaPS § 50 lõike 6 kohaselt tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmeid, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmeoidla jäätmeseaduse § 35² tähenduses. MaaPS § 50 lõike 3 kohaselt peab taotluse seletuskiri sisaldama andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjäätmete kohta. Sõreste VI liivakarjääri keskkonnaloa taotluse seletuskirja kohaselt kaevandamisjäätmeid ei teki, kaevandatud ala korrastatakse metsamaaks. Katend kasutatakse esimesel võimalusel karjääri korrastamiseks või võõrandatakse. Kaevandamise ajal on katendivallid efektiivsed müra- ja tolmutõkked. Eelnevale tuginedes ei ole antavale keskkonnaloale jäätmete eriosa lisamine vajalik. Juhul kui tegevuse käigus selgub, et kaevandamisjäätmeid siiski tekib, on kohustus ka kaevandamise jäätmekava esitada ning taotleda keskkonnaloale juurde jäätmete eriosa.

KeÜS § 42 lõike 1 punkti 5 kohaselt peab keskkonnaloa taotluses märkima kavandatava tegevuse eesmärgi ja põhjenduse. Keskkonnaloa taotluse seletuskirja kohaselt soovib ettevõtte KASKA-LUIGA OÜ kasutada taotletava karjääri liiva piirkonna teede ehitusel ja ehitustöödel, samuti enda ehitusobjektide varustamiseks puistematerjaliga. Varasemalt on taotletava mäeeraldise piires asunud vana liivavõtukoht, mis on seni osaliselt korrastamata. Kaevandamise loa saamisel jätkatakse kaevandamist senise liivavõtukohta nõlvast ja kogu ala korrastatakse ühise projekti alusel.

Vastavalt strateegilises dokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“ toodud eesmärkidele ja põhimõtetele tuleb maardlate kasutusse võtmisel eelistada juba avatud maardlate maksimaalset võimalikku kasutamist, mille kohta on piisavalt vajalikku informatsiooni nii keskkonnatingimuste kui ka kaevandamise tehnoloogiliste võimaluste kohta. Kaevandamise jätkamine juba avatud ja kaevandamisega rikutud maa-alal on keskkonnasäästlikum kui täiesti uute alade kasutusele võtmine. Sõreste VI liivakarjäär asub kasutuses olevas Sõreste liivamaardlas (maardla registrikaardi nr 734). Taotletava Sõreste VI liivakarjääri alal on varasemalt asunud vana liivavõtukoht, mis on seni osaliselt korrastamata.

Seega on Keskkonnaameti hinnangul on keskkonnaloa andmine Sõreste VI liivakarjääris maavara ammendamiseks kooskõlas olemasoleva maardla maksimaalse võimaliku kasutamise eesmärgiga, tagades maavarade registris arvel oleva maavaravaru võimalikult täieliku väljamise minimaalsete kadude ja jääkidega.

3.1.2. Loa andmisest keeldumise aluste väljaselgitamine

Loa andja kohustus on selgitada välja kõik asjaolud, millel on otsuse tegemisel määrav tähtsus. Menetluse käigus kogutud andmestiku põhjal on vajalik välja selgitada, kas konkreetse loa taotluse puhul esineb hetkel kehtiva MaaPS §-s 55 sätestatud loa andmisest keeldumise aluseid.

MaaPS § 55 lõike 2 punktides 2-9 ja lõike 3 punktides 2-3 toodud asjaolusid Sõreste VI liivakarjääri mäeeraldise, selle teenindusmaa või nende asukohaga seoses ei esine, seega ei ole nimetatud punkte keeldumise alusena asjakohane käsitleda.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 10 sätestab, et keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui kaevandamine on vastuolus riigi huviga. Riigi huvi on käsitletud Riigikogus 06.06.2017 vastu võetud strateegiadokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“. Taotletav mäeeraldis asub ettevõttele KASKA-LUIGA OÜ kuuluval Telli karjäär (katastritunnus 28502:003:0080) kinnistul, kus on varasemalt asunud vana liivavõtukoht, mis on seni osaliselt korrastamata. Keskkonnaamet on hinnanud esitatud taotluse materjale ja menetluse käigus kogutud andmeid ning leidnud, et teadaolevalt käesoleva loa andmisega ei minda vastuollu riigi huviga.

MaaPS § 55 lõike 2 punkti 10 kohast keeldumise alust Keskkonnaameti hinnangul käesoleval juhul ei esine.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 11 sätestab, et keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus keskkonnaloa andmisega. Kanepi Vallavolikogu on nõustunud karjääri loa muutmise taotlusega 17.12.2025 otsusega nr 1-3/36 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 22.12.2025 nr DM-133510-9) tingimuslikult (vt p 3.2.1).

Seega ei esine MaaPS § 55 lõike 2 punkti 11 kohast keeldumise alust.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 12 sätestab, et keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui taotletava keskkonnaloa alusel tehtavad tööd võivad oluliselt ebasoodsalt mõjutada kaitstavat loodusobjekti ja seda ebasoodsat mõju ei saa muul viisil vältida kui loa andmisest keeldumisega. Keskkonnaameti 27.03.2026 kirjaga nr DM-133510-12 kinnitatud KMH eelhinnangu järeldus oli, et kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju. Seega ei esine MaaPS § 55 lõike 2 punkti 12 kohast keeldumise alust.

MaaPS § 55 lõike 3 punkt 1 sätestab, et kaevandamisloa andmisest võib keelduda, kui taotlejale on määratud rohkem kui üks karistus kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest ja selle andmed ei ole karistusregistrist kustutatud. Keeldumise alus on kontrollitud menetluse käigus. KASKA-LUIGA OÜ ei ole seisuga 18.05.2026 karistusregistrisse kantud kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest. Seega ei esine MaaPS § 55 lõike 3 punkti 1 kohast keeldumise alust.

Maavara kaevandamiseks ja töötlemiseks kasutatava maa katastriüksuse sihtotstarve määramise ja muutmise nõuded on sätestatud maakatastriseaduses. Telli karjäär (katastritunnus 28502:003:0080) sihtotstarve on mäetööstusmaa 100%.

3.1.3. Kinnistu kasutusõigus

Tegevuskoha kinnistu Telli karjäär (katastritunnus 28502:003:0080) kuulub ettevõttele KASKA-LUIGA OÜ.

3.2. Kõrvaltingimuste seadmine

Haldusorgan võib anda haldusakti kõrvaltingimusega, milleks muu hulgas on haldusakti hilisema muutmise, kehtetuks tunnistamise või kõrvaltingimuse kehtestamise võimaluse jätmine (HMS § 53 lg 1 p 4). Haldusakti kõrvaltingimuse võib määrata siis, kui haldusakti andmine tuleb otsustada halduse kaalutusõiguse alusel (HMS § 53 lg 2 p 3). Keskkonnaluba on haldusaktiks, mille andmise või mitte andmise ning mille kehtivuse otsustab loa andja kaalutusõiguse alusel.

HMS § 3 lõike 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad määrab haldusorgan kaalutusõiguse alusel (HMS § 5 lõige 1). Kaalutusõigust tuleb teostada kooskõlas volituste piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve (HMS § 4 lõige 2).

MaaPS § 56 lõike 1 punkti 9 kohaselt märgitakse kaevandamisloale meetmed, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest tuleneva keskkonnahäiringu vähendamiseks. Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele. Kõrvaltingimused ja seirevajadused sätestatakse keskkonnaloa eriosades vastavalt asjakohasusele.

3.2.1. Kohaliku omavalitsuse üksuse esitatud tingimused

Kanepi Vallavolikogu on nõustunud karjääri loa muutmise taotlusega 17.12.2025 otsusega nr 1-3/36 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 22.12.2025 nr DM-133510-9) tingimuslikult. Seati järgmised tingimused:

1. Karjääris võib töötada esmaspäevast reedeni vahemikus 8:00-17:00. Riiklikel pühadel on töötamine keelatud.
2. Transpordist ja laadimisest tingitud tolmu leviku piiramiseks tuleb karjääri teid ning ladustatud maavara puistanguid kuival aastaajal vajadusel niisutada.
3. Müra ja õhusaaste vähendamiseks karjäärist väljapoole tuleb rajada elamute suunale karjääri piirile ligikaudu 3 m kõrgused katendivallid.
4. Vältimaks kaevandamisel kütuse ja õli sattumist pinnasesse ja põhjavette, peab seadmete ja masinate tankimine ning remont toimuma selleks ettenähtud teenindusplatsil.

3.2.2. Eelhinnangus esitatud keskkonnameetmed

Keskkonnaamet on kavandatava tegevuse kohta andnud keskkonnamõjude eelhinnangu ning otsustanud 27.03.2026 kirjaga nr DM-133510-12 Sõreste VI liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele jätta KMH algatamata. Eelhinnangus analüüsiti liivakarjääri tööga kaasnevate keskkonnahäiringute võimalikku teket ja levimist ning intensiivsust. Eelhinnangu lõppjärelendusena leiti, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju. Kavandatava tegevuse mõjualana käsitleti Sõreste VI liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaad ning ca 200-

250 m ümber selle, kuna nii kaugele võib teoreetiliselt ulatuda müra- või tolmuhäiring. Kaevandamisel veetaseme alandamist (vee väljapumpamist ega ärajuhtimist) ei toimu. Võimalik mõju põhja- ja pinnaveele on seotud kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariilukordadega.

Keskkonnanäringute mõju vältimiseks ja leevendamiseks esitati eelhinnangus järgmised keskkonnametmed, millega tuleb loa andmisel arvestada:

1. vältimaks kaevandamisel kütuse ja õli sattumist pinnasesse ja põhjavette, peab seadmete ja masinate tankimine ning remont toimuma selleks ettenähtud teenindusplatsil;
2. kaevandamistegevusest põhjustatud müra osas kaebuste esinemise korral on keskkonnaloa omanikul kohustus mõõta mürataset aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes kaebuse esitaja katastriüksusel. Mõõtmistulemused esitada ka loa andjale. Müra piirtasemete ületamisel rakendada kohele leevendusmeetmeid ja korraldada karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks;
3. karjääris võib töötada esmaspäevast reedeni vahemikus 8:00-17:00. Riiklikel pühadel on töötamine keelatud;
4. müra ja õhusaaste vähendamiseks karjäärist väljapoole tuleb rajada elamute suunale karjääri piirile ligikaudu 3 m kõrgused katendivallid;
5. transpordist ja laadimisest tingitud tolmu leviku piiramiseks tuleb karjääri teid ning ladustatud maavara puistanguid kuival aastaajal vajadusel niisutada.

3.2.3 Keskkonnaloale kantavad kõrvaltingimused

Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele. Alljärgnevalt on toodud kokkuvõtlikud kaalutlused kõrvaltingimuste lisamiseks.

Kanepi Vallavolikogu on nõustunud karjääri loa muutmise taotlusega 17.12.2025 otsusega nr 1-3/36 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 22.12.2025 nr DM-133510-9) tingimuslikult.

Sõreste VI liivakarjääri mäeeraldisele lähimad veekogud on ligikaudu 670 m kaugusele põhja- ja läänesuunda jääv Ahja jõgi (VEE1047200). Mäeeraldisest ca 400 m kagu suunas asub Tõlli soo, kus asuvad kraavid (ETAK ID 7021520, ETAK ID 7021920, ETAK ID 2373646, ETAK ID 7022106, ETAK ID 7021409, ETAK ID 7021472, ETAK ID 7021269).

Mäeeraldisele kõige lähemal asuvad puurkaevud on ca 450 m kaugusel Tõlli tn 2 kinnistul (katastritunnus 28501:001:0497) asuv PRK0011283, ca 500 m kaugusel Vana-Jaani kinnistul (katastritunnus 28401:001:0846) asuv PRK0063662, ca 850 m kaugusel Mäe kinnistul (katastritunnus 28502:003:0120) asuv PRK0068932 ja ca 880 m kaugusel Rooski tee 30 kinnistul (katastritunnus 28502:003:0064) asuv PRK0011114. Eeldatavasti asuvad lähimad salvkaevud lõuna ja lääne suunal Põlgaste külas asuvatel katastriüksustel. Mäeeraldisele lähim elamu asub ca 200 m kaugusel Põlgaste keskus 14 (katastritunnus 28502:003:0136) kinnistul.

Taotletava karjääri võimalik mõju põhja- ja pinnaveele on seotud kaevandamiseks kasutatavate

seadmete avariilukordadega. Kõige tõenäolisem mäeeraldisel toimuda võiv õnnetusjuhtum on seotud õli või kütuse lekkega. Võimalike rikete ning avariide tagajärjel tekkiva kütuse- või õlireostuse likvideerimiseks peab karjääris olemas vajalik koguses absorbenti (näiteks turvas, saepuru või sünteetilised absorbendid), millega saab tekkinud reostuse kokku korjata.

Kanepi Vallavolikogu on 17.12.2025 otsusega nr 1-3/36 põhjavee kaitseks seadnud järgmise kõrvaltingimuse:

- vältimaks kaevandamisel kütuse ja õli sattumist pinnasesse ja põhjavette, peab seadmete ja masinate tankimine ning remont toimuma selleks ettenähtud teenindusplatsil.

Tulenevalt ettevaatusprintsibist ja asjaolust, et mäeeraldisele lähimad puurkaevud asuvad Sõreste VI liivakarjääri mäeeraldisest ligikaudu 450–880 m kaugusel, on Keskkonnaameti hinnangul põhjendatud määrata antavale keskkonnaloale põhjavee kaitseks asjakohane kõrvaltingimus.

Lähim elamu jääb Sõreste VI liivakarjääri mäeeraldisest ligikaudu 0,2 km kaugusele edela poole Põlgaste keskus 14 (katastritunnus 28502:003:0136) kinnistule. Seletuskirja kohaselt jääb müra tase 0,2 km kaugusel asuva elamu juures alla 60 dB ja seega seal päevase aja piirnормi ei ületata. Kavandatav tegevus (liiva kaevandamine) toimub karjääri süvendis, mille nõlvad omakorda tõkestavad müra levikut karjääri alast väljapoole.

Arvutuslik tase vastab määrusega kehtestatud piirnormidele ning seega ei ole põhjust arvata, et Sõreste VI liivakarjääris kaevandamine põhjustaks ülenormatiivse müra levimist õuealadele. Tegelik olukord võib siiski arvutuslikust erineda. Keskkonnaloa omajal tuleb tagada seadusega kehtestatud piirnormidest kinnipidamine ning võtta kasutusele kõik võimalikud meetmed mürahäiringu tekke ja leviku vähendamiseks.

Kuna arvutuslikult võidakse ületada lubatud piirtaset ka päevasel ajal töötamisel seab Keskkonnaamet tegevusele järgmise kõrvaltingimuse:

- kaevandamistegevusest põhjustatud müra osas kaebuste esinemise korral on keskkonnaloa omanikul kohustus mõõta mürataset aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes kaebuse esitaja katastriüksusel. Mõõtmistulemused esitada ka loa andjale. Müra piirtasemete ületamisel rakendada koheselt leevendusmeetmeid ja korraldada karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks.

Kanepi Vallavolikogu on 17.12.2025 otsusega nr 1-3/36 seadnud tööajale Sõreste VI liivakarjääris järgmise piirangu:

- karjääris võib töötada esmaspäevast reedeni vahemikus 8:00-17:00. Riiklikel pühadel on töötamine keelatud.

Liiva kaevandamisel on võimalikeks osakeste ehk tolmu allikateks maavara ammutamis- ja laadimisprotsessid ning toodangu väljaveoga seotud transport. Osakeste eraldumine mäeeraldisel toimuvatest tööprotsessidest sõltub kaevandamise tehnoloogiast, kaevise kohapealsest töötlemisest kui ka ilmastikutingimustest (tuul, sademed jne). Transpordil kaasneb tolmu eraldumine kruuskattega teedel liiklemisel transpordivahendite (eriti raskeveokite)

ratastelt ning lahtistelt koormatelt. Veose katmise nõuded on toodud liiklusseadustikus ja selle alamaktides. Looduslikult on kaevandatav liiv niiske ega põhjusta märkimisväärse õhusaaste tekkimist.

Seletuskirja kohaselt Sõreste VI liivakarjääri keskmise aastamäära (20 tuh m³) kaevandamisel on kaevandamise eriheide maksimaalselt 0,0048 kg/t ning keskkonnaministri 14.12.2016 määruses nr 67 toodud künniskoguseid kaevandamistegevuse käigus ei ületata. Ülenormatiivse tolmu kontsentratsiooni levimine mäeeraldise piiridest välja võib juhtuda ekstreemumitel ehk halbade tingimuste kokkulangemisel (suur tuulekiirus, kuivad tingimused, töö on vahetult mäeeraldise piiril).

Kanepi Vallavolikogu on 17.12.2025 otsusega nr 1-3/36 seadud taotlejale kohustuse ennetada müra- ja õhusaaste levikut elamuteni järgmiste tingimustega:

- müra ja õhusaaste vähendamiseks karjäärist väljapoole tuleb rajada elamute suunale karjääri piirile ligikaudu 3 m kõrgused katendivallid;
- transpordist ja laadimisest tingitud tolmu leviku piiramiseks tuleb karjääri teid ning ladustatud maavara puistanguid kuival aastaajal vajadusel niisutada.

Keskkonnaloa omajal tuleb võtta kasutusele kõik võimalikud meetmed häiringute vähendamiseks ning tagada, et tegevusega kaasnevad häiringud ei leviks tootmisterritooriumilt väljapoole. Eeltoodu alusel on Keskkonnaameti hinnangul põhjendatud antavale keskkonnaloale määrata asjakohased kõrvaltingimused müra- ja õhusaaste leviku ennetamiseks.

Väljaspool mäeeraldist ja selle teenindusmaad paiknevate teede kasutamise tingimused saab määrata teeomanik ning vajadusel sõlmida selleks kokkuleppeid teed kasutada soovivate isikutega.

Eeltoodu alusel määratakse antavale keskkonnaloale järgnevad asjakohased kõrvaltingimused:

1. vältimaks kaevandamisel kütuse ja õli sattumist pinnasesse ja põhjavette, peab seadmete ja masinate tankimine ning remont toimuma selleks ettenähtud teenindusplatsil;
2. kaevandamistegevusest põhjustatud müra osas kaebuste esinemise korral on keskkonnaloa omanikul kohustus mõõta mürataset aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes kaebuse esitaja katastriüksusel. Mõõtmistulemused esitada ka loa andjale. Müra piirtasemete ületamisel rakendada koheselt leevendusmeetmeid ja korraldada karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks;
3. karjääris võib töötada esmaspäevast reedeni vahemikus 8:00-17:00. Riiklikel pühadel on töötamine keelatud;
4. müra ja õhusaaste vähendamiseks karjäärist väljapoole tuleb rajada elamute suunale karjääri piirile ligikaudu 3 m kõrgused katendivallid;
5. transpordist ja laadimisest tingitud tolmu leviku piiramiseks tuleb karjääri teid ning ladustatud maavara puistanguid kuival aastaajal vajadusel niisutada.

3.3. Avalikustamise käigus esitatud ettepanekute ja vastuväidete kaalumine

Taotlus

Sõreste VI liivakarjääri keskkonnakaitsetseaduse esmataotluse avalikustamisel ettepanekuid ega vastuväiteid ei laekunud.

KMH eelhinnang

Keskkonnaamet edastas KeHJS § 11 lõike 2² alusel 11.02.2026 kirjaga nr DM-133510-10 Sõreste VI liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele koostatud keskkonnamõtjude eelhinnangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu seisukoha võtmiseks ka Kanepi Vallavalitsusele seisukoha esitamise tähtajaga 13.03.2026.

Kanepi Vallavalitsus saatis Keskkonnaametile 27.02.2026 kirja nr 6-3/2026/22-2 (registreeritud keskkonnamõtjate infosüsteemis KOTKAS 28.02.2026 nr DM-133510-11), mille kohaselt on Kanepi Vallavalitsus arvamisel, et keskkonnamõtju hindamise Sõreste VI liivakarjääri keskkonnaloa taotlemise menetluse raames võib algatamata jätta ja täiendavad keskkonnauuringud pole vajalikud.

Loa andmise korralduse ja loa eelnõu

Sõreste VI liivakarjääri keskkonnakaitsetseaduse andmise otsuse ja loa eelnõu avalikustamise käigus ettepanekuid ega vastuväiteid ei laekunud.

Keskkonnaamet edastas HMS § 49 lõike 1 alusel 04.05.2026 kirjaga nr DM-133510-13 Sõreste VI liivakarjääri keskkonnaloa andmise otsuse ja loa eelnõud seisukoha võtmiseks ka Kanepi Vallavalitsusele, seisukoha esitamise tähtajaga 18.05.2026.

Kanepi Vallavalitsus määratud tähtaja jooksul seisukohta ei esitanud ega pikendanud seisukoha esitamise tähtaega.

Keskkonnaameti 04.05.2026 kiri nr DM-133510-13 on registreeritud Kanepi Vallavalitsuse dokumendiregistris 04.05.2026 viitega nr 6-3/2026/44-1.

3.4. Otsekohalduvad nõuded

Keskkonnaloaga kaasnevad käitajal õigusaktidest tulenevad õigused ja kohustused. Ettevõtte peab järgima AÕKS, JäätS, VeeS, MaaPS ja nende alamaktides kajastatud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et õigusaktidest tulenevaid otsekohalduvaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda keskkonnaloale. Olulisemad keskkonnamõtjate kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel rubriigis „Keskkonnakaitsetseaduse omaja meelepea“. Kohustused on leitavad Keskkonnaameti kodulehe aadressilt: <https://www.keskkonnaamet.ee/et/eesmargid-tegevused/keskkonnakaitsetseaduse-omaja-meelespea>.

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)
Siret Punnisk
juhataja
maapõuebüroo

Lisad:

1. Keskkonnaluba
2. Mäeeraldise plaan
3. Geoloogilised läbilõiked
4. Korrastatud maa plaan

Teadmiseks: Eesti Geoloogiateenistus, Kanepi Vallavalitsus, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet

Helen Lukas
spetsialist
maapõuebüroo